

УДК 338.439

Сергієнко Наталія Артурівна –

*доктор юридичних наук,
професор кафедри публічного права
Факультету права та міжнародних відносин
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
<https://orcid.org/0000-0002-6681-5961>
n.serhiienko@kubg.edu.ua*

Nataliia A. Serhiienko –

*Doctor of Juridical Sciences,
Professor of the Department of Public Law,
Faculty of Law and International Relations,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
(18/2 Bulvarno-Kudriavska Street, Kyiv, 04053, Ukraine)
<https://orcid.org/0000-0002-6681-5961>
n.serhiienko@kubg.edu.ua*

Гапонов Олександр Олександрович –

*доктор філософії
Генеральний директор ТОВ «Ексклюзив консалтинг груп»
alex@ecg.ua
ORCID 0000-0002-7778-673X*

Oleksandr O. Gaponov –

*Doctor of Philosophy,
Director General of Exclusiv Consulting Group LLC
alex@ecg.ua
ORCID 0000-0002-7778-673X*

Глобалізація та інвестиції: нові підходи до публічного адміністрування в Україні

Сучасний світ перебуває в стані безперервних трансформацій, що пов'язані з інтенсифікацією глобалізаційних процесів. Ці зміни активно впливають на економіку країн, викликаючи необхідність переосмислення підходів до управління інвестиційними потоками. Для України цей процес набуває особливої актуальності, адже залучення іноземних та внутрішніх інвестицій є ключовим фактором стабілізації економіки та її подальшого зростання.

Зі зростанням впливу глобальних ринків на національні економіки з'являються нові виклики для державного управління. Традиційні методи залучення інвестицій вимагають адаптації до нових реалій. Це включає не лише модернізацію законодавства, але й удосконалення адміністративних процесів, зокрема спрощення процедур для інвесторів та створення сприятливого середовища для ведення бізнесу. Впровадження таких змін може стати вирішальним кроком для підвищення інвестиційної привабливості України.

Окрім викликів, глобалізація відкриває нові можливості для України. Посилення економічних зв'язків з розвиненими країнами, а також зростання ролі міжнародних інституцій сприяють збільшенню інвестиційних потоків. Водночас державна політика має бути орієнтована на активне сприяння інтеграції національної економіки у світові ринки, забезпечуючи при цьому стабільність та передбачуваність економічного середовища.

Одним із ключових завдань публічного адміністрування в умовах глобалізації є забезпечення прозорості та ефективності інвестиційної політики. Це передбачає реформування інституцій,

відповідальних за регулювання інвестиційних процесів, та підвищення їхньої взаємодії з приватним сектором. Успішна інтеграція України у світову економіку вимагатиме від уряду використання нових підходів до адміністрування інвестиційних проектів, які враховують світові тенденції та стандарти.

Дана тема є актуальною, оскільки потребує глибокого аналізу і розробки інноваційних рішень у сфері публічного адміністрування. Це дозволить ефективно реагувати на глобальні виклики та максимізувати можливості для економічного розвитку України через активне залучення інвестицій.

Ключові слова: глобалізація, інвестиції, публічне адміністрування, Україна, економіка, державне управління, інвестиційні потоки, міжнародні ринки, реформи, приватний сектор, інтеграція, розвиток, економічна політика, бізнес, інституції.

N.A. Serhiienko, O.O. Gaponov Globalization and Investments: New Approaches to Public Administration in Ukraine

The modern world is in a state of continuous transformation due to the intensification of globalization processes. These changes have a significant impact on the economies of countries, prompting a reevaluation of approaches to managing investment flows. For Ukraine, this process is particularly relevant, as attracting both foreign and domestic investments is a key factor in stabilizing the economy and ensuring its further growth.

With the increasing influence of global markets on national economies, new challenges arise for public administration. Traditional methods of attracting investment require adaptation to new realities. This includes not only the modernization of legislation but also the improvement of administrative processes, particularly the simplification of procedures for investors and the creation of a favorable environment for business operations. The implementation of such changes could become a decisive step in enhancing Ukraine's investment attractiveness.

In addition to challenges, globalization offers new opportunities for Ukraine. Strengthening economic ties with developed countries, as well as the growing role of international institutions, contributes to the increase of investment flows. At the same time, state policy should focus on actively promoting the integration of the national economy into global markets while ensuring the stability and predictability of the economic environment.

One of the key tasks of public administration in the context of globalization is to ensure transparency and efficiency in investment policy. This involves reforming the institutions responsible for regulating investment processes and enhancing their interaction with the private sector. Successful integration of Ukraine into the global economy will require the government to adopt new approaches to administering investment projects, considering global trends and standards.

This topic is relevant as it requires a thorough analysis and the development of innovative solutions in the field of public administration. This will allow effective responses to global challenges and maximize opportunities for Ukraine's economic development through the active attraction of investments.

Keywords: globalization, investments, public administration, Ukraine, economy, state management, investment flows, international markets, reforms, private sector, integration, development, economic policy, business, institutions.

Постановка проблеми. Однією з основних проблем публічного адміністрування в Україні є неефективне управління інвестиційними потоками в умовах глобалізації. Застарілі підходи та складні адміністративні процедури гальмують залучення іноземних та внутрішніх інвестицій. Відсутність прозорості та корупція створюють несприятливий бізнес-клімат, що знижує інвестиційну привабливість країни. Крім того, Україна стикається з викликом адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів і світових тенденцій. Необхідність реформування інституцій та

створення сприятливого середовища для інвестицій є ключовим завданням державної політики в умовах глобалізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що теоретичну і методологічну основу дослідження склали теорії інвестування, державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців. Вивчення інноваційно-інвестиційної політики, державного регулювання ринків реальних і фінансових інвестицій та міжнародного інвестування економіки країни стало основою

для подальших досліджень. Теоретичні та практичні аспекти інвестування в Україні ґрунтувалися на роботах провідних українських учених, зокрема таких, як І. О. Бланк, В. Д. Базилевич, А. Ф. Гойко, А. С. Гальчинський, А. П. Дука, В. В. Корнєєв, В. І. Міщенко, А. В. Мертенс, А. А. Пересада, М. П. Педан, Є. Г. Панченко, А. В. Пехник, А. В. Череп, Д. М. Черваньов, М. Г. Чумаченко, А. С. Філіпенко, В. Д. Шевчук, О. О. Терещенко, В. М. Геєць, О. М. Моїсєєв, В. Є. Харазішвілі, С. В. Мочерний, Ю. В. Макогон, В. Л. Шевчук та інших. Ці дослідження охоплюють важливі аспекти інвестиційної діяльності, які сприяють розробці ефективних моделей її регулювання в умовах глобалізації. Результати роботи, викладені у фахових публікаціях, сприятимуть формуванню дієвого організаційно-економічного механізму інвестиційної діяльності в Україні, забезпечуючи її стабільний розвиток.

Метою статті є дослідження нових підходів до публічного адміністрування інвестиційної діяльності в Україні в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Публічне адміністрування інвестиційної діяльності потребує системного підходу, що базується на сучасних тенденціях економічного розвитку. Ефективне управління інвестиційними ресурсами є важливою умовою для досягнення стабільного економічного зростання. Створення сприятливого інвестиційного клімату вимагає комплексної підтримки з боку державних інституцій, а також ефективної співпраці між різними секторами економіки.

Для забезпечення стабільного розвитку інвестиційної діяльності необхідно впроваджувати новітні технології та підходи в управлінні ресурсами.

З початком повномасштабного вторгнення РФ необхідність пошуку Україною міжнародної фінансової підтримки, зокрема іноземних інвестицій, значно зросла. Тим паче після пошкодження або цілковитого знищення РФ ракетними обстрілами об'єктів критичної інфраструктури і цивільних об'єктів України. За даними Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала, пошкоджено або знищено цивільну інфраструктуру 2,4 млн населення, 1500 лікарень, ударів зазнали 10 % освітньої, а також

50 % енергетичної інфраструктури [1]. Безумовно, наведені статистичні дані є неповними та, на жаль, не остаточними. Адже країна-терорист постійно завдає ракетних ударів саме по мирному населенню та об'єктам критичної інфраструктури.

За даними Міністерства фінансів, за три квартали 2022 року в Україну надійшло \$190 млн прямих іноземних інвестицій. За цей же час із країни було виведено капітал на суму \$159 млн. Позитивне сальдо інвестицій склало близько \$31 млн. [2].

Отримання Україною статусу кандидата в члени Європейського Союзу 23 червня 2022 р. є одним із важливих кроків на шляху до повоєнного відновлення України та становлення її як економічно незалежної держави. Такий статус дозволяє Україні користуватися європейськими фінансовими ресурсами, наприклад, грантами, інвестиціями та технічною допомогою.

Одним із наслідків повномасштабного збройного вторгнення є суттєве скорочення іноземних інвестицій в Україну. Перший віцепрем'єр-міністр – міністр економіки України Юлія Свириденко зазначає, що інвестиції потрібні, щоб відновитися та дати старт потужному зростанню. Для «стрибка» їхній обсяг має складати 35 % ВВП щонайменше впродовж 5 років поспіль. Під час зустрічей з представниками глобальних інвестиційних компаній: U.S. Steel, JP Morgan, General Electric, MUFG Bank, Honeywell, Halliburton пані Свириденко обговорила такі інвестиційні напрями: побудова «розумних мереж», впровадження енергетичних балансуючих потужностей, газовидобування за передовими технологіями, «зелена» металургія з використанням заліза прямого відновлення.

Хоча інвестиції потрібні Україні вже зараз, інвестори не ризикують повертатися на український ринок через воєнні ризики. Важливими для подолання цих ризиків є гарантії безпеки інвестицій у воєнний та повоєнний час. Саме цей фактор є одним з тих, що потенційно дозволить глобальним інвесторам більш впевнено інвестувати в Україну. Доступні два механізми страхування ризиків. Перший – страхування ризиків з боку міжнародних організацій, що вже мають таку практику. Одна з них – Багатостороннє агентство з інвестиційних

гарантій (MIGA), яке входить до групи Світового банку [3].

MIGA реалізувало проекти в країнах, де велися бойові дії. Мінекономіки домовилося з MIGA про запуск механізму страхування інвестицій під час війни. Пілотний проект на 30 млн дол. буде запущений найближчим часом. В наступному році уряд планує залучити від MIGA на цю програму близько 1 млрд доларів [4].

Другий можливий інструмент – гарантії держав-партнерів України своєму бізнесу, який буде інвестувати в Україну. Гарантії, принаймні країн G7, вже будуть потужним сигналом для всього світового бізнесу. Щодо покриття цих гарантій, то кращого шляху, ніж задіяти арештовані російські активи, важко знайти.

Н. В. Осадча та А. І. Лук'янов відзначають, що перш ніж залучати ПІП потрібно спочатку оцінити інвестиційну привабливість кожного регіону та визначити механізми залучення інвестицій. При цьому законодавча база потребує кардинальних змін з урахуванням наявного Плану відновлення України та наявних пріоритетів, можливостей [5, с. 147]. Автори акцентують увагу на регіональних особливостях території України, ресурсному значенні, інвестиційному потенціалі та воєнній обстановці на певній території.

Внаслідок пандемії та з початком повномасштабної російсько-української війни значно знизився притік прямих іноземних інвестицій в Україну та змінилося інвестиційне середовище в ній. І в 2024 році воно серйозно не покращилося, адже не змінилася ситуація на фронті та не почалося відновлення економіки. В іноземних інвесторів відсутні стимули для залучання капіталу в країну, що воює. Загроза втрати грошей надто висока, тоді як шанси на успішну реалізацію будь-яких проектів, навпаки, мізерні. Максимум, про що можна говорити, – це про якісь проекти в прикордонній з європейськими країнами зоні, пов'язані з логістикою, експортом продукції українського продовольства чи імпортом товарів в Україну [6, с. 148].

У сучасних умовах розвитку України, особливо на тлі війни та глобалізаційних процесів, виникає необхідність перегляду підходів до публічного адміністрування інвестиційної діяльності.

Одним із ключових аспектів нових підходів до публічного адміністрування інвестиційної діяльності в Україні є впровадження інноваційних механізмів залучення інвестицій, що враховують специфіку воєнного часу. Зважаючи на високі ризики, пов'язані з триваючими бойовими діями та нестабільною економічною ситуацією, інвестори наразі стикаються зі значною невизначеністю. Тому впровадження механізмів страхування воєнних ризиків є не просто важливим, а критично необхідним кроком для стимулювання притоку капіталу в Україну.

Страхування воєнних ризиків — це інструмент, який дає інвесторам змогу захистити свої інвестиції від втрат, що можуть виникнути через воєнні дії або їхні наслідки. Це важливо не лише для збереження капіталу, але й для створення стабільного економічного середовища, в якому інвестори можуть планувати довгострокові проекти. Серед організацій, які можуть забезпечити такий захист, є міжнародні інституції, зокрема Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій (MIGA), яке вже має досвід реалізації подібних програм у країнах, що перебували в конфлікті.

У контексті України MIGA вже почала роботу над впровадженням пілотних проектів зі страхування інвестицій під час війни. Це надзвичайно важливий крок, оскільки він може стати прецедентом для інших міжнародних організацій та інвесторів, які поки що вагаються щодо початку діяльності в Україні. Уряд України також активно співпрацює з MIGA, щоб розширити програму страхування інвестицій у наступні роки, зокрема плануючи залучити до 1 млрд доларів для цього механізму.

Окрім міжнародного страхування, ще одним важливим інструментом є гарантії від держав-партнерів України. Ці гарантії можуть надаватися їхньому бізнесу, який планує інвестувати в Україну, і це буде потужним сигналом для міжнародного бізнес-середовища. Особливо значущим є потенціал гарантій від країн G7, що не лише зміцнить довіру інвесторів, але й створить фундамент для залучення великого капіталу в різні галузі економіки, включаючи енергетику, металургію та агропромисловий комплекс.

Окрім самих гарантій, важливим питанням є джерела фінансування для таких страхових механізмів. Одним із можливих рішень є використання заморожених російських активів, які могли б бути задіяні для відшкодування збитків або гарантування інвестицій. Це не лише фінансово підкріпить страхові механізми, але й стане справедливим кроком щодо відповідальності агресора за завдані Україні збитки.

Отже, впровадження страхування воєнних ризиків та використання міжнародних гарантій є потужними інструментами, які здатні суттєво знизити бар'єри для залучення інвестицій. Це створює можливості для стабільного економічного зростання навіть в умовах війни, сприяє відновленню зруйнованої інфраструктури та відкриває нові перспективи для розвитку української економіки в постконфліктний період.

Модернізація законодавчої бази є ключовим аспектом адаптації України до нових викликів глобалізації та умов воєнного часу. Застарілі правові норми вже не відповідають сучасним реаліям і можуть стримувати інвестиційний потенціал країни. Для того щоб Україна залишалася конкурентоспроможною на міжнародних ринках і змогла відновлювати свою економіку після війни, необхідно переглянути існуючі регуляторні акти та створити нові законодавчі механізми, що сприяють інвестиційній діяльності.

Одним із ключових напрямків у цьому контексті є гармонізація законодавства України з міжнародними стандартами. Це дозволить спростити умови для іноземних інвесторів, забезпечити більш прозорі та передбачувані правила ведення бізнесу, а також збільшити рівень довіри з боку міжнародних партнерів. Наприклад, спрощення процедур для реєстрації іноземних компаній та захисту їхніх прав у разі форс-мажорних обставин може стати важливим кроком для підвищення інвестиційної привабливості.

Цифровізація адміністративних процедур також відіграє значну роль у реформуванні законодавчої бази. Перехід на електронні платформи для подання та обробки документів значно зменшить корупційні ризики та прискорить процеси, пов'язані з інвестуванням. Автоматизація бюрократичних процедур, електронне ліцензування та цифрові підписи

створять більш зручні умови для інвесторів і забезпечать оперативність та ефективність взаємодії з державними інституціями.

Прозорість прийняття рішень також є важливою складовою модернізації законодавчої бази. Забезпечення публічності та відкритості інформації про регуляторні процеси, конкурсні процедури та тендери дозволить уникнути корупції і зловживань, що є критичним для формування довіри до державних органів. Ця прозорість стане важливою складовою забезпечення справедливого та ефективного розподілу інвестиційних ресурсів у різних секторах економіки.

Покращення взаємодії між державним і приватним секторами є ще одним ключовим елементом реформи законодавчої бази. Держава повинна активно сприяти розвитку державно-приватного партнерства, створюючи умови для спільної реалізації інвестиційних проектів. Це дозволить ефективно використовувати наявні ресурси та залучити більше приватного капіталу в стратегічні галузі економіки, такі як енергетика, інфраструктура та технології.

Таким чином, модернізація законодавчої бази в Україні є невід'ємною складовою успішного залучення інвестицій, що сприятиме не тільки відновленню економіки після війни, але й її довгостроковому зростанню. Це включає гармонізацію з міжнародними стандартами, цифровізацію процесів, забезпечення прозорості та покращення співпраці між державними і приватними інституціями, що в цілому підвищить конкурентоспроможність країни на світовій арені.

Ще одним важливим підходом можна виокремити децентралізацію управління інвестиційною діяльністю. Передача більших повноважень місцевим органам влади у сфері інвестиційної діяльності може сприяти більш оперативному прийняттю рішень та стимулюванню регіонального розвитку. Такий підхід дозволить швидше реалізовувати проекти на місцевому рівні, адаптуючи їх під потреби конкретних регіонів, особливо з урахуванням особливостей кожного з них після військових дій. Це також допоможе створити сприятливі умови для інвесторів, заохочуючи їх до участі в розвитку інфраструктури та інших стратегічних напрямків у регіонах, які найбільше постраждали від конфлікту.

Також Україна може стати активним учасником глобального тренду переходу до «зеленої» економіки. Впровадження програм підтримки інвестицій у відновлювальні джерела енергії, енергоефективність, «зелену» металургію та інші проекти, спрямовані на екологічну стійкість, допоможе країні не тільки залучати нові інвестиції, але й відповідати світовим екологічним стандартам.

Впровадження спеціальних економічних зон з пільговими умовами для інвесторів, зокрема у постраждалих від війни регіонах, може бути ефективним інструментом залучення капіталу. В таких зонах можуть діяти знижені податки, спрощені регуляторні вимоги та інші стимули для інвесторів, що допоможе прискорити відновлення інфраструктури та розвиток місцевої економіки.

Впровадження інноваційних цифрових платформ для спрощення доступу до інформації та послуг у сфері інвестування є ключовим фактором для підвищення ефективності адміністрування. Це включає не лише реєстрацію інвестиційних проектів онлайн, але й забезпечення прозорого доступу до тендерів, дозвільних процедур та інших адміністративних

процесів. Важливим аспектом є створення єдиного вікна для інвесторів, що дозволить мінімізувати бюрократичні затримки.

Висновок. Публічне адміністрування інвестиційної діяльності в Україні потребує нових підходів, що враховують воєнні та поствоєнні виклики. Основними напрямками вдосконалення є страхування воєнних ризиків, модернізація законодавчої бази, децентралізація управління інвестиціями, а також розвиток спеціальних економічних зон і стимулювання інвестицій у «зелену» економіку. Такі заходи здатні не лише залучити іноземний капітал, але й значно покращити інвестиційний клімат, прискоривши процес економічного відновлення. Створення сприятливих умов для інвесторів, прозорість процедур та цифровізація адміністративних процесів забезпечать стабільність і конкурентоспроможність України на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Shmyhal Denys. Who will pay to rebuild Ukraine after all this death and destruction? It has to be Putin and Russia. 2023. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/jun/21/ukraine-vladimir-putin-russia-rebuild-pay>.
2. ДІФКУ більше не видаватиме кредити окремим компаніям – Мінекономіки. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2883731-difku-bilse-ne-vidavatime-krediti-okremim-kompaniam-minekonomiki.html>.
3. Мінекономіки України домовилось з MIGA про запуск механізму страхування інвестицій під час війни. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=5990f3c1-873c-4b66-8ca0-b68f7f947f28&title=MinekonomikiUkrainiDomovilosZMigaProZapuskMekhanizmuStrakhuvanniaInvestitsiiPidChasViini>.
4. Jay-Hyung Kim, Jonas Arp Fallov, Simon Groom. Public Investment Management Reference Guide. 2020. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/2e0fa0e5-254e-5119-ab70-4ebfebc3f8ef/content>.
5. Осадча Н. В., Лук'янов А. І. Сприяння розвитку бізнесу та залученню інвестицій: досвід Ірландії. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. № 3(69). С.141-150. URL: DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-3\(69\)-141-150](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-3(69)-141-150).
6. Волков А. У 2023 році інвестиційне середовище в Україні серйозно не покращиться, якщо не зміниться ситуація на фронті. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/u-2023-rotsiinvestitsijne-seredovyshhe-v-ukrayini-serjозno-ne-pokrashhytsya-yakshho-ne-zminytsya-sytuatsiya-nafronti>.

References:

1. Shmyhal Denys. Who will pay to rebuild Ukraine after all this death and destruction? It has to be Putin and Russia. 2023. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/jun/21/ukraine-vladimir-putin-russia-rebuild-pay>.
2. DIFKU bilshe ne vydavatyme kredyty okremym kompaniiam – Minekonomiky. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2883731-difku-bilse-ne-vidavatime-krediti-okremim-kompaniam-minekonomiki.html>.
3. Minekonomiky Ukrainy domovylos z MIGA pro zapusk mekhanizmu strakhuvannia investytsii pid chas viiny. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=5990f3c1-873c-4b66-8ca0-b68f7f947f28&title=MinekonomikiUkrainiDomovilosZMigaProZapusk-MekhanizmuStrakhuvanniaInvestitsiiPidChasViini>.
4. Jay-Hyung Kim, Jonas Arp Fallov, Simon Groom. Public Investment Management Reference Guide. 2020. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/2e0fa0e5-254e-5119-ab70-4eb-febc3f8ef/content>.
5. Osadcha N. V., Luk'ianov A. I. Spriannia rozvytku biznesu ta zaluchenniu investytsii: dosvid Irlandii. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*. 2022. № 3(69). S.141-150. URL: DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-3\(69\)-141-150](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-3(69)-141-150).
6. Volkov A. U 2023 rotsi investytsiine seredovyshe v Ukraini seriozno ne pokrashchysia, yakshcho ne zminytsia sytuatsiia na fronti. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/u-2023-rotsiininvestytsijne-seredovyshe-v-ukrayini-serjozno-ne-pokrashhytsya-yakshho-ne-zminytsya-sytuatsiya-nafronti>.